

HELDEN VAN DE NATUUR

leskist voor de basisscholen
in de gemeente Alphen aan den Rijn

HET PROJECT

Groen Doet Goed biedt alle scholen in de gemeente Alphen aan den Rijn een lesprogramma aan waarmee leerlingen actief kennis maken met de natuur en het agrarische landschap in de omgeving. Het lesprogramma sluit inhoudelijk en thematisch aan bij;

- een excursieprogramma
- een computergame
- een 50-dingen-lijst met dingen die je buiten gedaan moet hebben voor je 12e levensjaar.

Meer informatie over het project : www.heldenvandenatuur.nl

DE LESKIST

In deze leskist nemen zes vrijbuiters de kinderen mee op ontdekkingstocht. Met hun verhalen en opdrachten ontdekken leerlingen samen van alles over het landschap en de natuur in de omgeving van Alphen aan de Rijn.

Hoe is het landschap in rond Alphen aan de Rijn ontstaan? Wat valt er te beleven en te ervaren? En hoe kunnen we zorgen dat het ook in de toekomst een mooie plek blijft om goed te leven en van te genieten.

Doelstelling en gewenst effect:

Kennis maken met de natuur en het agrarisch landschap. Enthousiast maken om hiervan te genieten, het te beleven en te ervaren. Gewenst effect:

- dat kinderen meer gaan buitenspelen
- dat kinderen meer leren van de natuur in hun omgeving
- dat kinderen kennis maken met het werk van boeren en tuinders

Leuk, goed voor de gezondheid en de ontwikkeling van kinderen.

ZES VRIJBUITERS

De zes karaktervolle vrijbuiters kijken elk vanuit hun eigen perspectief naar de buitenomgeving en delen van daaruit hun bijzondere kennis en verhalen met de kinderen.

Cutter – de turfstecker

Weet alles over de bodem, en spit graag in de grond (grondsoorten / beestjes / stenen). Hij verteld graag over de turfwinning van zijn voorouders waardoor de veenplassen en het veenweidelandschap is ontstaan. Turf was een zeer belangrijke bron van energie in die tijd.

Skipper – de schipper

Weet alles over het leven in het water en op de oevers. Zij verteld graag welke watervogels en vissen hij tijdens zijn vaartochten tegenkomt. Dieren en planten leven samen in een ecosysteem waarin de een de ander opeet. Voor zo'n ecosysteem is de kwaliteit van het water van groot belang. Gelukkig is dat de laatste decennia erg verbeterd is. Wel zijn er nog zorgen over de plastic-vervuiling in het water waarvan veel uiteindelijk in zee komt (plastic soup). Om het tij te keren moeten we plastic verzamelen, opvissen en recyclen!

Cowgirl – de veeboerin

Weet alles over het boerenleven. Zij verteld graag over het voedsel dat hier in de buurt van het boerenland komt (zuivel, vlees en gewassen). Naast boerderijdieren vindt je ook veel vogels op het land. Dus voorzichtig maaien in het broedseizoen!

Miller – de molenaar

Weet verdraaid veel over polders en afwatering. Of met andere woorden, hoe zorgen we voor droge voeten en bruikbare landbouwgrond? Hij vertelt graag over molens, ringdijken, ring- en poldersloten. Windenergie werd vroeger veel gebruikt (pompen, malen, zagen) en is nu herontdekt voor de opwekking van duurzame energie.

Woods – de boswachter

Weet alles over het leven in en om de boom. Zijn (voor)ouders waren boomkwekers, maar hij wil boswachter worden en het bos beschermen. Hij verteld graag over soorten bomen en hoe je die herkent. Sommige bomen komen hier oorspronkelijk voor (inheems) en andere komen van ver (uitheems).

Heel vroeger was Nederland zeer bosrijk, maar het meeste bos is gekapt. Hout was nodig als brandstof en grondstof en daarnaast was er steeds meer behoefte aan landbouwgrond. Tegenwoordig worden meer bossen beschermt en bovendien willen we hout en papier zo vaak mogelijk hergebruiken (recyclen).

Birdy – de vogelaar

Weet alles van vogels. Zij verteld graag over weide- en watervogels die hier in de omgeving leven of op doorreis zijn. Trekvogels verblijven hier tijdelijk om te broeden of zich vol te eten voor een lange reis.

DE LES

De les begint met een klassikale introductie door de docent. Ter ondersteuning kunt u de powerpointpresentatie downloaden waarin de zes vrijbuiters zich voorstellen.

Daarna gaan de kinderen in vijf groepjes aan de slag (4 – 6 kinderen). Elk groepje kiest een vrijbouter en pakt de bijbehorende themabox met lesmateriaal. Er blijft altijd 1 themabox bij de leerkracht.

- pop-up figuur van de vrijbouter (tafelmodel)
- 2 themaboekjes + opdrachtkaarten
- werkmateriaal (voor de uitvoering van de opdrachten)

Voor de onderbouw (groep 1, 2, 3) zijn speciale opdrachtkaarten gemaakt gericht op de begeleiders van de groepjes. Deze zijn te herkennen aan de aanduiding ONDERBOUW in een van de hoeken.

1. De kinderen lezen eerst samen het themaboekje. Hierin staan ook tips & links naar filmpjes en websites die met het onderwerp te maken hebben. Na het uitvoeren van de opdrachten is het beste moment om hier naar te kijken. Laat de kinderen eerst een opdrachtkaart doen.
2. Opdrachtkaart. Bij de meeste opdrachten gaan de kinderen buiten aan de slag. Op de kaart staat aangegeven welke materialen ze mee moeten nemen en wat ze moeten doen en welk werkblad ze nodig hebben voor de verwerking. Werkbladen kunnen ze halen uit de map bij de leerkracht.
3. Kinderen zijn per thema 30 tot 40 minuten bezig. Zodra een groepje klaar is zorgen ze dat alle materialen weer netjes en schoon in de box komen en kunnen ze deze inleveren bij de leerkracht en een nieuwe themabox meenemen om te doen. Er zit een inventarislijst bij elke box.
4. Afhankelijk van de beschikbare tijd kunnen de groepjes 2 of 3 thema's doen.

Sluit de les klassikaal af. Elk groepje vertelt welk thema ze gedaan hebben, wat ze leuk of bijzonder vonden, wat ze ontdekt hebben. Ze laten de rest van de klas zien wat ze gemaakt of uitgewerkt hebben.

VOORBEREIDING

1. Download de powerpointpresentatie
2. Zet de lesboxen en materialen klaar.
3. Voor een aantal opdrachten is materiaal van school nodig. Zorg dat deze materialen voorhanden zijn. Het gaat om tekenmateriaal, (gekleurd) papier en krantenpapier (papieren zaaipotjes maken).
4. Geef begeleiders van de onderbouw vooraf een briefing.
5. Keuze opdrachtkaarten. Het is mogelijk om vooraf een selectie te maken van opdrachten die goed aansluiten bij de klas (niveau), de school of bij onderwerpen waar jullie in de klas mee bezig zijn. Hier een overzicht:

1. Skipper

- a) slootwateronderzoek **onderbouw**
- b) slootwateronderzoek
- c) actie plastic soep
- d) bedenk je eigen water-fantasy-dier

2. Woods

- a) boomonderzoek **onderbouw**
- b) boomonderzoek
- c) boomleven (bekijken leven in en op de boom)

3. Cutter

- a) grondmonsters **onderbouw** (bodemonderzoek) – papier en tekenmateriaal
- b) grondmonsters (bodemonderzoek)
- c) maak een brandstoffen-tijdbalk

4. Cowgirl

- a) mini moestuin **onderbouw** (zelf zaaien)
- b) mini moestuin (zelf zaaien)
- c) conceptmap dierenwelzijn

5. Miller

- a) waar komt de wind vandaan? **onderbouw**
- b) maak je eigen windmolen **onderbouw extra opdracht** (ook geschikt voor middenbouw).
- c) waar komt de wind vandaan? Maak een windvaan
- d) maak het Alphense Molen Memory

6. Birdy

- a) vogelspotten **onderbouw**
- b) vogelspotten
- c) reisbureau wereldvogels

Alle opdrachten, themaboekjes en werkbladen zijn te vinden op www.heldenvandenatuur.nl
Veel plezier met de leskist!

Contactgegevens:

Vogelpark Avifauna
0172 – 487575
info@avifauna.nl

Alphen aan den Rijn

provincie **HOLLAND**
ZUID

Colofon:

Ontwikkeling en realisatie leskisten
Rozemond Tentoonstellingen